

KS. WIESŁAW ŚMIGIEL

EKLEZJALNOŚĆ DROGI NEOKATECHUMENALNEJ

Komunia kościelna znajduje swój specyficzny wyraz w zrzeszonej działalności katolików świeckich (por. ChL 29). W historii Kościoła zjawisko zrzeszania się było zawsze obecne, czego owocem są bractwa, trzecie zakony i stowarzyszenia. Szczególne ożywienie w tej dziedzinie nastąpiło zwłaszcza po Soborze Watykańskim II, kiedy to powstały liczne i „zróżnicowane formy zrzeszeń: stowarzyszenia, grupy, wspólnoty i ruchy” (ChL 29). Ten nowy dynamizm zrzeszeń określony został jako „wiosna Kościoła”¹

Bp B. Dembowski stwierdził, że „jako Kościół ciągle ulegamy pewnemu sformalizowaniu. Wokół nas narasta skorupa, która co jakiś czas musi pęknąć, aby mógł nastąpić nowy wzrost”² Różne formy zrzeszeń katolików świeckich pomagają zmieniać starą strukturę Kościoła zinstytucjonalizowanego w Kościół-Wspólnotę (por. ChL 18-19).

W nurt odnowy Kościoła wpisuje się Droga Neokatechumenalna, która jest jedną z propozycji permanentnej formacji, prowadzącej wiernych świeckich i duchownych do pogłębienia wiary i jeszcze pełniejszego udziału w misji Kościoła. Jest też narzędziem służącym biskupom do chrześcijańskiego wtajemniczenia nieochrzczonych, głównie na terenach misyjnych lub zaniedbanych religijnie³ Omawiana wspólnota nie doczekała się jeszcze zbyt wielu opracowań naukowych i jest mało znana przez ogół katolików. Dlatego też

Ks. dr WIESŁAW ŚMIGIEL – adiunkt Katedry Teologii Pastoralnej Ogólnej w Instytucie Teologii Pastoralnej KUL; adres do korespondencji: ul. Radziszewskiego 7, 20-039 Lublin; e-mail: smigiel@kul.lublin.pl

¹ A. Schulz. *Wiosna Kościoła w Polsce. W: Leksykon ruchów i stowarzyszeń w Kościele*. Red. A. Petrowa-Wasilewicz. Warszawa 2000 s. 9.

² B. Dembowski. *Czas dojrzałości*. „List” 17:2000 nr 5 s. 24.

³ *Statut Drogi Neokatechumenalnej*. Lublin 2002 art. 24.

założenia i realizacja Drogi wymagają pogłębionej refleksji pastoralnej, głównie z punktu widzenia jej eklezjalności.

Zasadniczą metodą katechetyczną we wspólnotach neokatechumenalnych jest przekaz ustny, podobnie jak w pierwszych gminach chrześcijańskich. Wszelako pewne wypowiedzi odpowiedzialnych za neokatechumenat zostały zapisane i stanowią cenny materiał do dalszych rozważań. Pierwszym zatem źródłem, na podstawie którego można zbadać eklezjalność Drogi, jest jej Statut, oficjalne wypowiedzi inicjatorów i odpowiedzialnych za wspólnotę oraz słowa skierowane do wspólnot przez poszczególnych papieży. Drugim zaś źródłem są dzieła prowadzone przez wspólnotę i konkretne eklezjalne owoce, jakie one przynoszą.

I. GENEZA, ROZWÓJ I PODSTAWY FORMACYJNE DROGI NEOKATECUMENALNEJ

Droga Neokatechumenalna jest zjawiskiem nowym, stąd trudno ją zamknąć w istniejące już formy prawne, dotyczące zrzeszeń kościelnych. Przedstawiciele Drogi podkreślają, że nie jest ona stowarzyszeniem ani ruchem czy też inną formą zrzeszenia osób ustanawiających między sobą jakiś rodzaj więzi formalnej, dla osiągnięcia określonych celów⁴ Jej istotę zdefiniował papież Jan Paweł II, uznając, że jest ona „itinerarium formacji katolickiej ważnej dla społeczeństwa i czasów dzisiejszych”⁵ Pozostaje ona w służbie hierarchii kościelnej jako „sposób diecezjalnej realizacji wtajemniczenia chrześcijańskiego i stałego wychowania wiary, według wskazań Soboru Watykańskiego II i *Magisterium Kościoła*”⁶ Nie jest zatem jakąś szczególną duchowością, ale raczej drogą wzrastania, podzieloną na etapy, wiodącą do uświadomienia ludziom dorosłym ich zobowiązań chrzcielnych, w celu pełnego ich nawrócenia i bardziej świadomego włączenia w ewangelizującą wspólnotę Kościoła⁷

Droga Neokatechumenalna powstała w 1964 r. w Hiszpanii. Jej założycielem jest Francisco (Kiko) Argüello (ur. 1939), malarz hiszpański, który po

⁴ J. I. Arrieta. *Refleksje kanoniczne do Statutu Drogi Neokatechumenalnej*. W: *Statut Drogi Neokatechumenalnej* s. 132.

⁵ Jan Paweł II. *List Ognigualvolta* (30 VIII 1990). AAS 82:1990 s. 1515.

⁶ *Statut Drogi Neokatechumenalnej* art. 1 § 2.

⁷ J. Król, E. Weron. *Neokatechumenat*. W: *Leksykon duchowości katolickiej*. Red. M. Chmielewski. Lublin–Kraków 2002 s. 569.

kryzysie egzystencjalnym i swoim nawróceniu, odkrył powołanie do posługi najbardziej potrzebującym. Idąc śladami Karola de Foucauld, porzucił wygodne życie i karierę artystyczną, zabrał ze sobą gitarę oraz Biblię i zamieszkał wśród biednych z baraków „Palomeras Altas” na peryferiach Madrytu⁸ Tam też poznał Carmen Hernandez, absolwentkę chemii i teologii, wychowankę Instytutu „Misioneras de Christo Jesus”, która wśród ubogich przygotowywała grupę ewangelizacyjną do wyjazdu misyjnego do Boliwii. W wyniku tego spotkania Kiko i Carmen wspólnie zaczęli tworzyć dzieło, które potem zostało nazwane Drogą Neokatechumenalną. Po trzech latach uformowała się pewna synteza kerygmatyczno-katechetyczna, oparta na trzech filarach: słowie Bożym, liturgii i wspólnotcie.

Droga szybko zyskała aprobatę ówczesnego arcybiskupa Madrytu, Casimira Marcella, i mogła rozprzestrzeniać się do innych parafii Madrytu i innych diecezji. W 1969 r. kard. Angelo delli Acqua zezwolił Kiko, Carmen i ks. Francesco Cuppini na katechezy w Rzymie. Od 1972 r. neokatechumenat zaczął upowszechniać się w innych krajach europejskich oraz w Ameryce Łacińskiej. W 1979 r. także w łonie Kościoła anglikańskiego zaczęły powstawać podobne wspólnoty, przyczyniając się do umocnienia więzi ekumenicznych⁹

Do Polski Droga dotarła dzięki o. Alferdowi Cholewińskiemu SJ († 1988), który będąc na studiach specjalistycznych w Rzymie brał udział w pierwszych rzymskich katechezach głoszonych w parafii Męczenników Kanadyjskich. W 1975 r. w Lublinie w okresie Wielkiego Postu rozpoczęto głoszenie katechez inicjujących wspólnotę wśród pracowników Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego¹⁰ Najstarsze wspólnoty w Lublinie i Łodzi zakończyły już drogę odnowieniem przyrzeczeń chrzcielnych i oddaniem się do dyspozycji Kościoła. Obecnie liczba wspólnot w Polsce wciąż się zwiększa – w 2000 r. było ich przeszło 800, a każda z nich składa się z 20-50 dorosłych osób¹¹

Aby instytucja charyzmatyczna stała się instytucją kanoniczną, musi zostać oficjalnie uznana przez pasterzy Kościoła¹² Dlatego też papież Jan Paweł II dnia 24 I 1997 r., podczas audiencji udzielonej inicjatorom i odpowiedzialnym za wspólnoty neokatechumenalne, wyraźnie zachęcił do zredagowania statutów, ponieważ jest to „krok bardzo ważny otwierający drogę do

---

⁸ G. Gennarini. *Ponowne odkrycie katechumenatu według Karola Wojtyły i zatwierdzenie Drogi Neokatechumenalnej*. W: *Statut Drogi Neokatechumenalnej* s. 148.

⁹ Król, Weron, jw. s. 570

¹⁰ *Leksykon ruchów i stowarzyszeń w Kościele* s. 19.

¹¹ Król, Weron, jw. s. 570.

¹² G. De Rosa. *Ruchy kościelne dzisiaj*. „Pastores” 2005 nr 1 s. 28-29.

formalnego uznania prawnego ze strony Kościoła, dającego wam jeszcze jedną gwarancję autentyczności waszego charyzmatu”¹³ Od tamtego momentu rozpoczęły się prace nad wypracowaniem norm statutowych zdolnych do regulowania praktyk i trwalszego włączenia wspólnoty w tkankę kościelną¹⁴ Papiaska Rada ds. Świeckich 29 VI 2002 r. zatwierdziła Statut Drogi Neokatechumenalnej *ad experimentum* na okres pięciu lat.

W niniejszym artykule nie zostanie poddany analizie katechumenat chrzcielny, gdyż jest on realizowany głównie w krajach misyjnych i zsekularyzowanych. Skupimy się na katechumenacie pochrzcielny – bo taka forma najczęściej występuje w Polsce. Neokatechumenat rozpoczyna się w parafii, na zaproszenie proboszcza, katechezami początkowymi, które mają charakter kerigmatyczny. Odbywają się one podczas piętnastu spotkań przez około dwa miesiące i kończą konwivencją, po której następuje zawiązanie wspólnoty¹⁵

Pierwszą fazą neokatechumenatu jest prekatechumenat pochrzcielny¹⁶, który jest czasem kenozy, podzielonym na dwa etapy. W pierwszym okresie, który trwa około dwóch lat, katechumeni uczą się języka biblijnego i stopniowo wyzbywają się fałszywych wyobrażeń o sobie. W drugim etapie, o podobnym czasie trwania celebryje się wydarzenia z historii zbawienia, takie jak Abraham, wyjście, pustynia, ziemia obiecana... To jest czas próby, który kończy się wyrzeczeniem się szatana i wyrażeniem woli służenia tylko Bogu.

Drugą fazą na drodze formacji jest katechumenat pochrzcielny, który jest czasem duchowej walki. Trudno określić czas jego trwania, bo jest to uzależnione od kondycji duchowej danej wspólnoty¹⁷ Pierwszym etapem w tym okresie jest wtajemniczenie w modlitwę liturgiczną i osobistą, także nocną. Katechumeni otrzymują księgę Liturgii Godzin i od tej pory rozpoczynają każdy dzień od indywidualnej Jutrzni i Godziny Czytań. Drugi etap tej fazy to wręczenie katechumenom *Credo* i wysłanie ich po dwóch, aby chodząc od domu do domu przepowiadali wiarę w parafii. Trzecim etapem jest drugie wtajemniczenie w modlitwę liturgiczną i kontemplacyjną, której centralnym punktem jest wręczenie katechumenom tekstu modlitwy „Ojciec nasz” Od tej pory w każdy dzień Adwentu i Wielkiego Postu rano zaczynają oni celebrować wspólnotowo w parafii Jutrznę i Godzinę Czytań. Neokatechumeni odbywają

¹³ Jan Paweł II. *Spotkanie z inicjatorami i odpowiedzialnymi za wspólnoty neokatechumenalne* (24 I 1997). „L'Osservatore Romano” 18:1997 nr 1 s. 4.

¹⁴ J. F. Stafford. *Dekret zatwierdzający Statut Drogi Neokatechumenalnej* (29 VI 2002). W: *Statut Drogi Neokatechumenalnej* s. 12-13.

¹⁵ *Statut Drogi Neokatechumenalnej* art. 9.

¹⁶ Tamże art. 19.

¹⁷ Tamże art. 20.

w parafii Jutrznię i Godzinę Czytań. Neokatechumeni odbywają na tym etapie pielgrzymkę do sanktuarium maryjnego, aby przyjąć Maryję jako Matkę, wyznają wiarę na grobie św. Piotra i przyrzekają posłuszeństwo papieżowi.

Trzecią fazą jest ponowne odkrycie wybrania, którego centralnym punktem jest odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych w czasie Wigilii Paschalnej, celebrowanej pod przewodnictwem biskupa¹⁸ W tym okresie katechumeni rozważają poszczególne fragmenty Kazania na Górze. Do Pięćdziesiątnicy codziennie spotykają się na wspólnej Mszy świętej. Odbywają też pielgrzymkę do Ziemi Świętej na znak zaślubin z Bogiem. Po wybraniu kończy się neokatechumenat pochrzcielny, a jego widzialnym owocem jest diakonia na rzecz Kościoła, która przybiera różne formy.

Prześledzenie zarysu historii oraz podstaw formacyjnych omawianej wspólnoty pozwala stwierdzić, że zawsze była ona ściśle związana z diecezją i parafią oraz podporządkowana hierarchii kościelnej. W założeniach sięga ona do instytucji katechumenatu, która powszechnie była obecna w pierwotnym Kościele. Wielu teologów po Soborze Watykańskim II postulowało powrót do katechumenatu i w tym właśnie może pomóc Droga Neokatechumenalna¹⁹

II. KRYTERIA EKLEZJALNOŚCI ZRZESZEŃ LAIKATU W ODNIESIENIU DO DROGI NEOKATECHUMENALNEJ

Teologiczne umiejscowienie zrzeseń, jakim jest apostołskość, implikuje ich miejsce urzeczywistnienia, którym jest Kościół. Zrzeseń zatem z natury swojej powinny być eklezjalne²⁰ Stąd rodzi się potrzeba określenia kryteriów ich kościelności, rozumianych w perspektywie dobra komunii i misji Kościoła. Zatem eklezjalność to cecha i właściwość, a raczej zbiór właściwości, wyrażających istotę Kościoła. Papież Jan Paweł II podał kilka podstawowych kryteriów charakteru kościelnego zrzeseń (ChL 30). Kryteria te najogólniej można zgrupować w trzy bloki tematyczne: wynikające z eklezjologii komunii, misyjnej natury Kościoła i zgodności teorii z praktyką²¹

¹⁸ Tamże art. 21.

¹⁹ Zob. F. Blachnicki. *Sympatycy czy chrześcijanie? Katechumenat na dzisiejszą godzinę*. Krościenko 2002.

²⁰ A. Kuliberda. *Odnowa charyzmatyczna w duszpasterstwie w świetle nauczania papieża Pawła VI i Jana Pawła II. Studium teologiczno-pastoralne*. Lublin 2004 s. 76 mps Bibl. KUL.

²¹ Por. W. Śmigiel. *Małe grupy religijne w parafii*. W: *Efektywne zarządzanie parafią*. Red. M. Sobota. Warszawa 2004 J. 2.4 s. 1-23.

Kryteria wynikające z eklezjologii komunii to stawianie na pierwszym miejscu powołania każdego chrześcijanina do świętości, odpowiedzialność w wyznawaniu wiary katolickiej oraz świadectwo trwałej i autentycznej komunii eklezjalnej. Jedność świeckich z hierarchią i wzajemnie między wspólnotami jest najbardziej jednoznacznym, obok stosunku do Eucharystii, znakiem kościelności danej wspólnoty. Droga Neokatechumenalna pozostaje w służbie biskupom i jest całkowicie podporządkowana hierarchii kościelnej²² Dlatego też katechistów zaprasza do diecezji biskup diecezjalny, a do parafii proboszcz. Najbardziej konkretnym miejsce realizacji duszpasterstwa jest parafia, dlatego to proboszcz znajduje się w centrum Drogi Neokatechumenalnej, podejmując wraz z innymi księżmi pasterską opiekę na tych, którzy nią idą²³ Jednym z celów formacji jest rozwijanie u wiernych dojrzałego poczucia przynależności do parafii oraz budzenie relacji głębokiej komunii i współpracy z wszystkimi wiernymi i z innymi małymi grupami religijnymi²⁴

Umiłowanie Mszy świętej, liturgia słowa Bożego i sakrament pojednania i pokuty mają zasadnicze znaczenie w formacji neokatechumenalnej. W tygodniu katechumeni przygotowują się do liturgii słowa oraz do Eucharystii. Msza święta jest przygotowywana bardzo starannie m.in. przez komentarze i dbałość o piękno liturgii. Są także wprowadzani w stałą praktykę *lectio divina*, aby lektura Biblii przekształciła się w modlitwę²⁵ Różne są też sposoby czytania Biblii w tej wspólnotcie, w zależności od stopnia wejścia w neokatechumenat²⁶ Podstawową jednak metodą jest godzina słowa Bożego, zwana też liturgią słowa Bożego²⁷ Najważniejszą pomocą w tej metodzie jest *Słownik Teologii Biblijnej*²⁸ Raz w miesiącu katechumeni korzystają z sakramentu pokuty i pojednania, przeżywanego we wspólnotcie według *Liturgii pojednania wielu penitentów z indywidualną spowiedzią i rozgrzeszeniem*. Wspólne nabożeństwo jaśniej ukazuje kościelną naturę pokuty. Wierni

²² Zob. *Statut Drogi Neokatechumenalnej* art. 1 § 2; art. 2 § 1; art. 3 § 1; art. 26.

²³ Tamże art. 6 § 2; art. 8 § 4; art. 28.

²⁴ Tamże art. 6 § 3.

²⁵ Por. tamże art. 20.

²⁶ R. Kamiński. *Biblia w życiu parafii*. W: *Biblia w nauczaniu chrześcijańskim*. Red. J. Kudasiewicz. Lublin 1991 s. 160.

²⁷ Zob. Z. Czerwiński. *Wspólnoty neokatechumenalne jako jedna z form duszpasterstwa ewangelizacji*. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 26:1979 z. 6 s. 5-20; C. Zevini. *Il cammino di maturazione nelle fede*. W: *Movimento ecclesiali contemporanei. Dimensioni storiche teologico-spirituali ed apostoliche*. Roma 1980 s. 235-265.

²⁸ Red. X. Léon-Dufour. Poznań-Warszawa 1973.

wspierają się modlitwą oraz badają zgodność swojego życia ze słowem Bożym, które głosi Boże miłosierdzie i wzywa ich do nawrócenia²⁹

Do kryteriów wynikających z misyjnej natury Kościoła należą zgodność z apostołskim celem Kościoła oraz twórcza obecność w ludzkiej społeczności, czyli służba na rzecz pełnej godności człowieka. Droga Neokatechumenalna ma charakter misyjny i ewangelizacyjny – jest to jedna z jej charakterystycznych cech. Owocem takiego nastawienia są katechiści wędrowni, prezbiterzy wędrowni i rodziny w misji.

Ekipy katechistów wędrownych są rozsyłane do odległych diecezji, aby tam prowadzić dzieło ewangelizacji. Natomiast kapłani, za pozwoleniem swojego biskupa diecezjalnego lub kompetentnego przełożonego zakonnego, udają się jako prezbiterzy wędrowni, aby głosić słowo Boże, uświęcać, prowadzić i dawać świadectwo chrześcijańskie w najdalszych rejonach świata³⁰ Realizacja Drogi Neokatechumenalnej może być wspierana przez rodziny w misji, które na prośbę biskupów osiedlają się w rejonach wymagających pracy apostołskiej³¹ W 1988 r. papież Jan Paweł II rozesłał do pracy misyjnej pierwszych sto rodzin. Papież Benedykt XVI dnia 12 I 2006 r. wręczył krzyże misyjne około dwustu wielodzietnym rodzinom, które udają się na misje do krajów niechrześcijańskich i środowisk zsekularyzowanych³² Trudno sobie wyobrazić bardziej konkretny argument przemawiające za eklezjalnością omawianej wspólnoty.

Wszystkie kryteria eklezjalności powinny weryfikować się przez konkretne rezultaty towarzyszące życiu i działalności Drogi Neokatechumenalnej. Posynodalna adhortacja apostołska Jana Pawła II *Christifideles laici* (ChL) wylicza następujące owoce wynikające z kościelności zrzeczeń: ożywienie umiłowania modlitwy, kontemplacji, liturgii; działalność na rzecz wzrostu powołań do małżeństwa, kapłaństwa i życia konsekrowanego; gotowość do uczestniczenia w przedsięwzięciach Kościoła; zaangażowanie w katechezę i wychowanie chrześcijan; pobudzanie do chrześcijańskiej obecności w różnych środowiskach społecznych; udział w organizowaniu i animacji dzieł charytatywnych, kulturalnych i duchowych; duch wyrzeczenia i ubóstwa, a także nawrócenie na drogę chrześcijańskiego życia lub powrót wspólnoty tych, którzy niegdyś odeszli (ChL 30). W życiu Drogi Neokate-

²⁹ *Obrzędy Pokuty dostosowane do zwyczajów diecezji polskich*. Katowice 1981 nr 23.

³⁰ *Statut Drogi Neokatechumenalnej* art. 32.

³¹ Tamże art. 33.

³² Benedykt XVI. *Głoście wszystkim Ewangelię życia i nadziei. Do członków Drogi Neokatechumenalnej*. „L'Osservatore Romano” 27:2006 nr 4 s. 24.

chumenalnej można znaleźć wszystkie te rezultaty, jednakże warto poruszyć najbardziej charakterystyczne dla tej formacji.

Obecnie Droga Neokatechumenalna ma ogromny wkład w budzenie powołań do kapłaństwa i życia konsekrowanego. W 1988 r. w Rzymie powstało pierwsze Seminarium „Redemptoris Mater”, w którym przygotowują się do kapłaństwa kandydaci wywodzący się z Drogi. Obecnie na świecie jest kilkadziesiąt podobnych seminariów. 8 VI 1900 r. na warszawskim Torwarze odbyło się spotkanie przedstawicieli wspólnot neokatechumenalnych poświęcone nowej ewangelizacji, na które przybyło około 7 tys. osób, w tym delegacje z krajów sąsiednich. Na apel Kiko Argüello ponad 100 młodych mężczyzn wyraziło wolę wstąpienia do stanu duchownego i poświęcenia się sprawie ewangelizacji Europy Wschodniej³³ W tym samym roku kard Józef Glemp erygował Seminarium „Redemptoris Mater” w Warszawie³⁴ Kapłani uformowani w „Redemptoris Mater” są niejako darem Drogi dla Kościoła powszechnego, który konkretyzuje się w diecezji i parafii. Trzeba zaznaczyć, że nie są to prezbiterzy przeznaczeni do posługi dla wspólnot neokatechumenalnych, ale są wyświęceni dla konkretnej diecezji i są przygotowani do różnych posług.

Seminaria te są diecezjalne, misyjne i międzynarodowe: diecezjalne – ponieważ są erygowane przez biskupów diecezjalnych i rządzą się prawami obowiązującymi dla formacji i inkardynacji księży diecezjalnych; mają charakter misyjny, gdyż prezbiterzy w nich uformowani są przygotowani do podjęcia służby w każdym rejonie świata; międzynarodowe – ponieważ seminarzyści pochodzą z różnych krajów, co jest znakiem katolickości i dyspozycyjności, by być posłanym tam, gdzie Kościół odczuwa w danym czasie potrzebę kapłanów³⁵

Wspólnoty neokatechumenalne uczestniczą w przedsięwzięciach i działaniach Kościoła zarówno na szczeblu lokalnym, jak i krajowym i międzynarodowym. Jako przykład można wskazać zaangażowanie Drogi w przygotowanie spotkania papieża Benedykta XVI z młodzieżą w Kolonii w 2005 r. Przedstawiciele omawianej wspólnoty przez szereg tygodni prowadzili akcje informacyjne i apostolskie związane z pielgrzymką. W czasie ich trwania wielu młodych ludzi wyraziło pragnienie służenia Chrystusowi i Kościołowi w stanie kapłańskim lub w życiu konsekrowanym.

³³ Król, Weron, jw. s. 570.

³⁴ *Leksykon ruchów i stowarzyszeń w Kościele* s. 20.

³⁵ E. Pasotti. *Nota historyczna*. W: *Statut Drogi Neokatechumenalnej* s. 130.

Chociaż Droga Neaketchumenalna z założenia nie jest ruchem odnowy życia rodzinnego, to jednak jest ona pomocna w umacnianiu więzi małżeńskich i ma ogromny wkład w promocję rodziny chrześcijańskiej w dzisiejszym świecie. Duchowymi owocami wspólnoty są rodziny otwarte na życie, co w praktyce oznacza, że małżeństwa we wspólnocie mają po kilkoro dzieci. Jest to znakiem sprzeciwu wobec postaw hedonistycznych, gdzie dziecko przestało być darem Boga, a często jest luksusem, kaprysem lub nawet przeszkodą w realizacji kariery osobistej. W rodzinach neokatechumenalnych w niedzielne przedpołudnie rodzice wraz z dziećmi czytają Biblię, śpiewają psalmy, wspólnie rozważają słowo Boże i modlą się³⁶ Przez to starają się tworzyć Kościół domowy.

III. PERSPEKTYWY ROZWOJU I ZAGROŻENIA

Nie ulega wątpliwości, że Droga sprawdza się na obszarach zdechrystianizowanych i misyjnych, bo przecież dla takich adresatów została pierwotnie uformowana. W takich krajach omawiana wspólnota niesie nadzieję odnowy duszpasterstwa. Niewierzącym lub zagubionym w wierze daje ona możliwość życia chrześcijańskiego we wspólnocie, odzyskując model eklezjalny pierwszych wieków Kościoła³⁷ Nie dotyczy to tylko rejonów typowo misyjnych, ale także Europy, w tym również i Polski. Papież Jan Paweł II napisał w posynodalnej adhortacji apostołskiej *Ecclesia in Europa* (EE), że „wszędzie zachodzi potrzeba nowego głoszenia Ewangelii – również tym, którzy są już ochrzczeni. Wielu współczesnych Europejczyków sądzi, że wie, co to jest chrześcijaństwo, ale w rzeczywistości go nie zna. Często nawet podstawy i najbardziej zasadnicze pojęcia chrześcijaństwa nie są znane. Wielu ochrzczonych żyje tak, jakby Chrystus nie istniał; powtarza się gesty i znaki związane z wiarą, zwłaszcza w praktykach religijnych, ale nie odpowiada im rzeczywista akceptacja treści wiary i przyłgnięcie do Osoby Jezusa” (EE 47). Towarzyszy temu często zanegowanie lub selektywne przyjmowanie prawd wiary, kryzys sumienia i praktyki moralności chrześcijańskiej. Dziś palącą potrzebą w Europie jest, nie tyle ochrzcić nowo nawróconych, ile doprowadzić do głębokiej przemiany już ochrzczonych (EE 47). W takim klimacie wszechstronna formacja wiernych proponowana przez Drogę Neokatechu-

³⁶ *Leksykon ruchów i stowarzyszeń* s. 19.

³⁷ Pasotti, jw. s. 127.

menalną, wzorowana na pierwotnym katechumenacie, staje się nadzieją na nawrócenie wielu wiernych do Chrystusa i Ewangelii (por. EE 47).

W krajach, w których jest dość silna parafia terytorialna i pobożność ludowa, takich jak Polska, Droga może stanowić wzbogacenie i wzmocnienie duszpasterstwa ogólnego, które zawsze ma charakter priorytetowy³⁸ Droga Neokatechumenalna jest wymagająca wobec swoich członków, ale również wobec duszpasterzy. Jej eklezjalność, wyrażająca się głównie w łączności i podporządkowaniu hierarchii kościelnej, implikuje nieustanną obecność i posługę prezbiterów na rzecz wspólnoty. W praktyce oznacza to, że duszpasterze powinni poświęcać Drodze sporo czasu i energii, co z kolei nie może odbywać się kosztem posługi na rzecz całej wspólnoty parafialnej. Konieczna jest także współpraca Drogi z innymi wspólnotami apostolskimi, jakie działają w ramach parafii³⁹ Droga Neokatechumenalna służy duszpasterstwu zwyczajnemu i dlatego powinna angażować się w życie wspólnoty parafialnej, aby dawać chrześcijańskie świadectwo i przenikać różne środowiska duchem Ewangelii (por. ChL 30).

W seminariach duchownych w ramach formacji duszpasterskiej klerycy powinni mieć możliwość zapoznania się z istotą i zasadami działania zrzeszeń laikatu, w tym także z Drogą Neokatechumenalną. Postulat ten nie dotyczy tylko wiedzy, ale także praktyk pastoralnych we wspólnocie (por. PdV 58). Potrzeba także dialogu między odpowiedzialnymi za neokatechumenat a duszpasterzami i formatorami w seminariach duchownych, aby wypracować model przygotowania kleryków i księży do takiej posługi.

W założeniach Droga Neokatechumenalna jest nakierowana na odnowę parafii, w której dzięki nowym metodom i strukturom można zbudować wspólnotę⁴⁰ Papież Jan Paweł II w *Liście do biskupów Europy zebranych na konwencji w Wiedniu* napisał, że Droga Neokatechumenalna może skutecznie odpowiedzieć na wyzwania sekularyzacji, szerzenie się sekt i brak powołań kapłańskich. Poza tym przez inicjację liturgiczną i tworzenie małych wspólnot „odnawia żywotność parafii poprzez chrześcijan dojrzałych, zdolnych do dawania świadectwa prawdzie dzięki radykalnie przeżywanej wierze”⁴¹

³⁸ Por. R. K a m i ń s k i. *Duszpasterstwo zwyczajne i nadzwyczajne*. W: Komisja Duszpasterstwa Ogólnego Konferencji Episkopatu Polski. *Umiłować Chrystusa. Program duszpasterski na rok 2002/2003*. Katowice 2002 s. 448-449.

³⁹ B e n e d y k t XVI. *Przemówienie do trzeciej grupy biskupów polskich (17 XII 2005)*. W: *Benedykt XVI do biskupów polskich*. Poznań 2005 s. 28.

⁴⁰ *Statut Drogi Neokatechumenalnej* art. 23 § 1.

⁴¹ J a n P a w e ł II. *List „E per me motivo... do biskupów Europy zebranych na konwencji w Wiedniu (12 IV 1993)*. W: *Statut Drogi Neokatechumenalnej* s. 159.

Niebezpieczeństwem grożącym Drodze jest jej zbyt mały udział w życiu parafii, tam gdzie parafia terytorialna nadal dobrze funkcjonuje. Dotyczy to także sfery materialnej. Członkowie Drogi Neokatechumenalnej mają obowiązek finansowania dzieł wspólnoty, ale nie mogą zapomnieć, że żyją w określonej parafii i powinni troszczyć się o konkretną świątynię. Tutaj jest zadanie dla prezbiterów i katechistów, aby uwrażliwiali wspólnotę neokatechumenalną na ten problem.

Papież Benedykt XVI dnia 11 XI 2005 r. w Rzymie spotkał się z Kiko Argüello, Carmen Hernandez i ks. Mario Pezzi, czyli z Międzynarodową Ekipą Odpowiedzialnych za Drogę. W nawiązaniu do tego spotkania kard. Francis Arinze, prefekt Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, skierował list do inicjatorów Drogi. Całość listu ma na celu większe zaangażowanie wspólnoty w życie parafii terytorialnej i dostosowanie pewnych zwyczajów do przepisów liturgicznych. Zalecono m.in., aby przynajmniej w jedną niedzielę w miesiącu wspólnoty uczestniczyły we Mszy świętej razem z całą parafią. Komentarze przed czytaniem mają być krótkie, a nauki i świadectwa wygłaszane podczas Eucharystii nie mogą przyjmować cech, które mogłyby sprawić, że zostaną pomyłone z homilią⁴² W sprawie przyjmowania Komunii świętej Droga ma się dostosować do praktyki całego Kościoła i otrzymała na to okres przejściowy, który nie może przekroczyć dwóch lat. Droga Neokatechumenalna, według zaleceń listu, powinna także korzystać z całego bogactwa Modlitw Eucharystycznych, a nie tylko II Modlitwy Eucharystycznej. Warto zaznaczyć, że odpowiedzialni za wspólnoty przyjęli ten list w duchu posłuszeństwa hierarchii i rozpoczęli realizację jego zaleceń, co jest również konkretnym wskaźnikiem eklezjalności.

*

Podsumowując, można stwierdzić, że Droga Neokatechumenalna, jeśli jest roztropnie prowadzona przez biskupów, prezbiterów i katechistów, niewątpliwie przyczynia się do odnowy życia religijnego w diecezji i parafii. Jeśli wspólnoty neokatechumenalne mają świadomość swojej eklezjalności i żyją w komunii z parafią i z innymi ruchami, stowarzyszeniami i wspólnotami kościelnymi, to niewątpliwie są darem dla duszpasterstwa. Najbardziej widocznymi i spektakularnymi owocami eklezjalnymi Drogi są katechiści

---

⁴² Por. *Mędzydykasterialna Instrukcja o niektórych kwestiach dotyczących współpracy wierznych świeckich w ministerialnej posłudze kapłanów*. „L'Osservatore Romano” 19:1998 nr 12 s. 35-36.

wędrowni, całe rodziny poświęcające się pracy misyjnej i powołania do życia konsekrowanego i do kapłaństwa służebnego.

Dopóki żyją inicjatorzy i charyzmatyczni przywódcy Drogi Neokatechumenalnej, Kiko Argüello i Carmen Hernandez, jej program może podlegać korekcie, a sama wspólnota może ewoluować. Warto jednak przypomnieć słowa papieża Jan Paweł II, który wyraził „życzenie, aby bracia w biskupstwie doceniali i wspomagali – razem ze swymi prezbiterami – to dzieło dla nowej ewangelizacji, aby ono realizowało się zgodnie z liniami zaproponowanymi przez inicjatorów, w duchu posługi ordynariuszowi miejsca i w komunii z nim oraz w kontekście jedności Kościoła partykularnego z Kościołem powszechnym”⁴³

BIBLIOGRAFIA

- Arieta J. I.: Refleksje kanoniczne do Statutu Drogi Neokatechumenalnej. W: Statut Drogi Neokatechumenalnej. Lublin: Centrum Formacji Wspólnot Neokatechumenalnych 2002 s. 131-138.
- Czerwiński Z.: Wspólnoty neokatechumenalne jako jedna z form duszpasterstwa ewangelizacji. „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne” 26:1979 z. 6 s. 5-20
- Droga Neokatechumenalna w wypowiedziach Pawła VI i Jana Pawła II. Lublin: „Kerygmat” 1993.
- Droga neokatechumenalna. W: Leksykon ruchów i stowarzyszeń w Kościele. Red. A. Petrowa-Wasilewicz. Warszawa: KAI 2000 s. 17-20.
- Gennarini G.: Ponowne odkrycie katechumenatu według Karola Wojtyły i zatwierdzenie Drogi Neokatechumenalnej. W: Statut Drogi Neokatechumenalnej. Lublin: Centrum Formacji Wspólnot Neokatechumenalnych 2002 s. 144-152.
- Kiernikowski Z.: Neokatechumenat. W: Leksykon teologii pastoralnej. Red. R. Kamiński, W. Przygoda, M. Fiałkowski. Lublin: TN KUL 2006 s. 547-552.
- Król J., Weron E.: Neokatechumenat. W: Leksykon duchowości katolickiej. Red. M. Chmielewski. Lublin–Kraków: Wydawnictwo „M” 2002 s. 569-573.
- Pasotti E.: Nota historyczna. W: Statut Drogi Neokatechumenalnej. Lublin: Centrum Formacji Wspólnot Neokatechumenalnych 2002 s. 125-130.
- Statut Drogi Neokatechumenalnej. Lublin: Centrum Formacji Wspólnot Neokatechumenalnych 2002.

⁴³ Jan Paweł II. List „*Ogniquialvolta*” do biskupa Paula Josefa Cordesa (30 VIII 1990). W: Statut Drogi Neokatechumenalnej s. 156-157.

THE ECCLESIASTIC CHARACTER OF THE NEO-CATECHUMEN WAY

Summary

The neo-catechumen way was established in 1964 in Madrid by Kiko Argüello and Carmen Hernandez as a proposal of permanent formation for adults. It was designed to bring them to conversion and join the evangelisation community of the Church. The ecclesiastic character of neo-catechumenate is manifested in the total submission to church hierarchy, love for the liturgy, prayer, and the word of God. Through work in small groups neo-catechumens are gradually introduced to the fellowship of the parish and the diocese. A gift of the Way for the universal Church are also numerous vocations to the priesthood and consecrated life, e.g. diocesan, international, and missionary Seminars „Redemptoris Mater”, disseminated all over the world. They prepare priests from neo-catechumenate. The ecclesiastic character of the Way is testified by wandering catechists, priests, and families in mission who evangelise among non-Christians or in de-Christianised milieus. The canonical recognition of the ecclesiastic character is granted in the “Statutes of the Neo-catechumen Way,” affirmed by the Papal Board for the Lay People of 2002 for the period of five years. Neo-catechumen fellowships prudently directed by the hierarchy and catechists contribute to the renewal of pastoral care.

Translated by Jan Kłós

Słowa kluczowe: Droga Neokatechumenalna, katechumenat, kryteria eklezjalności zrzeszeń świeckich, formacja wiernych.

Key words: Neo-catechumen Way, catechumenate, criteria of the ecclesiastic character of lay societies, formation of the faithful.